«18 жашка чейинки нике-бул кылмыш!»

Сабактын максаты:

1. Окуучулар эрте нике жөнүндө түшүнүктөргө жана билимдерге ээ болушат.
2. Өспүрүмдөр эрте никеде өз укуктарын пайдаланууга багыт алышат.
3. Окуучулар адеп-ахлакка, теория менен практика менен айкалыштырууга тарбияланышат.

Кыргыз Республикасынын мыйзамы боюнча кайсы курактан тартып никеге туруугa уруксат берет?

2003-жылдын 30-августундагы №201 Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 14-беренеси:

Аялдарга жана эркектерге никеге турууга 18 жашка толгондон кийин уруксат берилет

Made with KINEMASTER

Эмне үчүн 18 жашка чейинки никеге турууну эрте деп айтышат?

- эрте -анткени, мектепти аяктоо керек;
- эрте -анткени, кесипке ээ болуу керек;
- эрте - анткени, организм эне болууга даяр эмес.

Эрте эне болуунун жана эрте никеге туруунун дүйнөлүк тенденциялары

БУУнун Калкты жайгаштыруу фондунун баа берүүсү боюнча:

2015-жылы 13,5 млн өспүрүмдөр 18 жашка толгонго чейин никеге турушкан. Алардын көпчүлүгү кыздар болгон. Алардын ичинен 4,4 миллиону 15 жашка толгонго чейин күйөөгө тийишкен. Бул болжолдуу күн сайын 37 кыз никеге турууга мажбур болот дегенди билдирет

Балдардын никеге туруусу адамдын укуктарын одоно бузуу болуп саналат жана жаш кыздарды билим алуудан, ден-соолугунан жана келечегинен ажыратат. Турмушка чыккан жаш кыз, бул потенциалы эч качан ишке ашпай турган секелек. Анткени, ата-энелер жана коомчулук дагы өз кыздары үчүн бардык жакшы нерселерди каалайт, биз биргелешип иш жүргүзүп, балдардын эрте никеге турушун токтотушубуз керек.

Эрте никеге туруу: жакшысы жок кемчиликтер
сатылган балалык

15-17 жаш жана 18-19 жаш курагындагы аялдардан төрөлгөн балдардын саны
(тиешелүү курактагы 1000 аялга карата)
100
80
60
40
20
0
62.7
68.4
75.7
91.9
91
88.8
92.7
92.5
4.6
5.2
6
7.2
7.7
7.9
7.4
7
2008-ж.
2009-ж.
2010-ж.
2011-ж.
2012-ж.
2013-ж.
2014-ж.
2015-ж.
15-17 жаш
18-19 жаш
БУЛАГЫ: Статистикалык жыйнак «КР аялдары жана эркектери», КР Улутстатком , 2016

Эненин орточо жашы жана айрым жаш курактык топтордо баланын төрөлүү саны, 2014-жыл
(15-49 жана 15-19 жашта балалуу болгон 1000 аялдын саны)

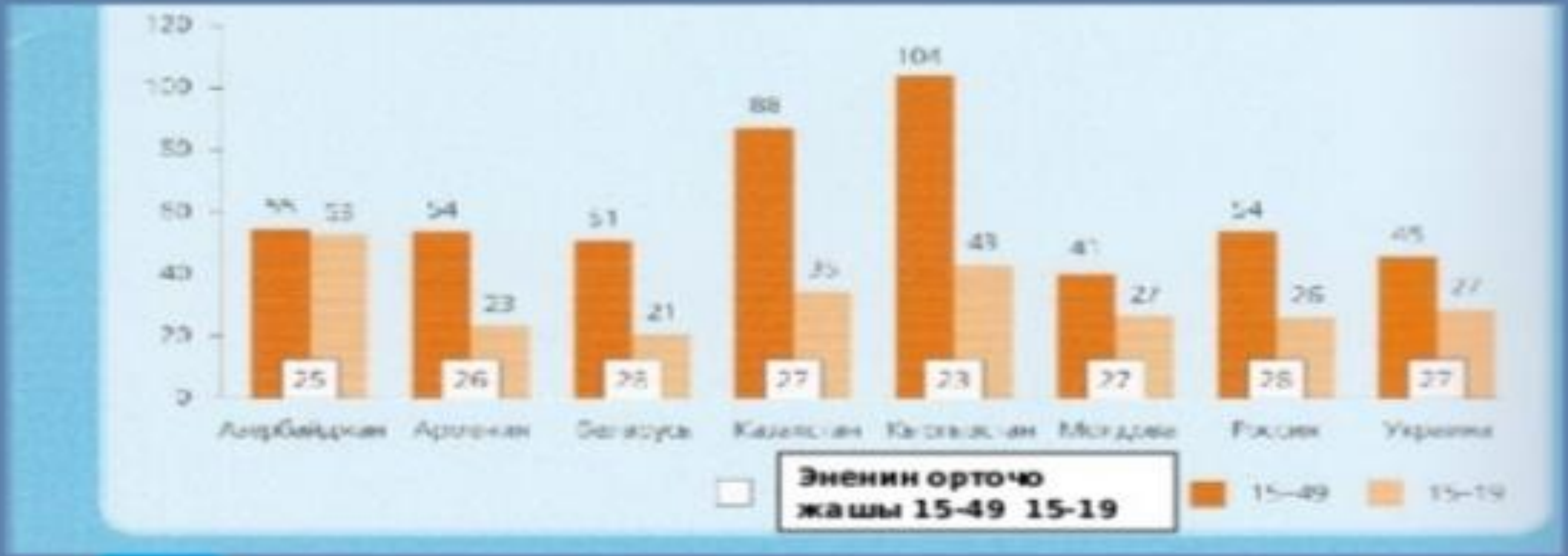

Кыргызстандын аялдары башка өлкөлөргө салыштырганда өтө эрте куракта бала төрөй башташат. **15-19 курактагы 1000 аялга карата төрөлгөндөрдүн саны боюнча Кыргызстан 2-орунда турат (Азербайжандан кийин-43)**

Баласы бар,15-19 курактагы аялдар, андан жогору курактагы аялдарга караганда төмөнкүлөрду сейрек алышат:

- Төрөттөн кийин «А» витамининин дозасы (34% , 53% каршы),
- Кош бойлуу учурда алар темир камтыган таблеткаларды сейрек ичишет (43% га каршы 35)
- Фолий кислотасын/ кычкылы (36% га каршы 23).
- 15-19 курактагы ар бир аял (18 %), денесинин жетишсиз салмагына ээ (ИМТ 17,0-18,4)
- Жогорку курактагыларга салыштырганда бою 145 см жетпегендер эки эсе көп, бул болсо кош бойлуулуктун туура болушу жана дени сак баланы көтөрүү үчүн олуттуу тобокелдик болуп саналат.

18 жашка чейин күйөөгө тийген, 20-49 жаш курагындагы аялдардын үлүшү, % (2014-ж.)

Булагы: Кыргыз Республикасындагы көп индикатордук изилдөө, 2014, ЮНИСЕФ, КР Улутстатком

Катталган кылмыштардын саны - Никеге туруууга мажбурлоо

2013-жылы жоопкерчилик күчөтүлгөн

БУЛАГЫ: Статистикалык жыйнак «КР аялдары жана эркектери», КР Улутстатком , ЮНФПА, 2014-ж.

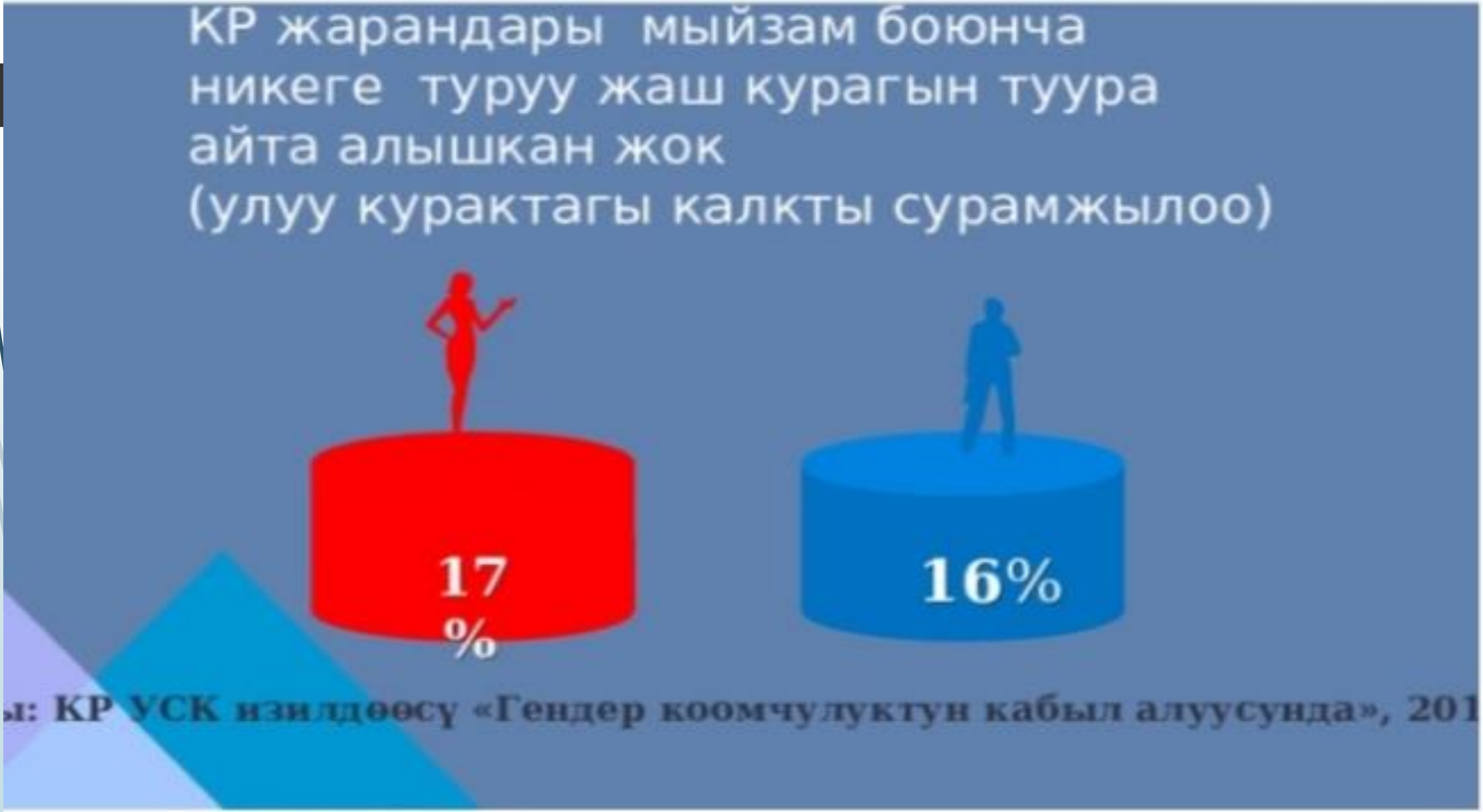
КР жарандары мыйзам боюнча
никеге туруу жаш курагын туура
айта алышкан жок
(улуу курактагы калкты сурамжылоо)
17
%
16%
ы: КР УСК изилдөөсү «Гендер коомчулуктун кабыл алуусунда», 201

Эрте никенин динамикасы :
Жашы жете элек кыздардын катышуусу менен болгон никенин өсүшүн белгилешкен

Булагы: КР УСК изилдөөсү «Гендер коомчулуктун кабыл алуусунда», 2016-ж.

Жашы жете элек кыздардын никеге туруу себептери,%

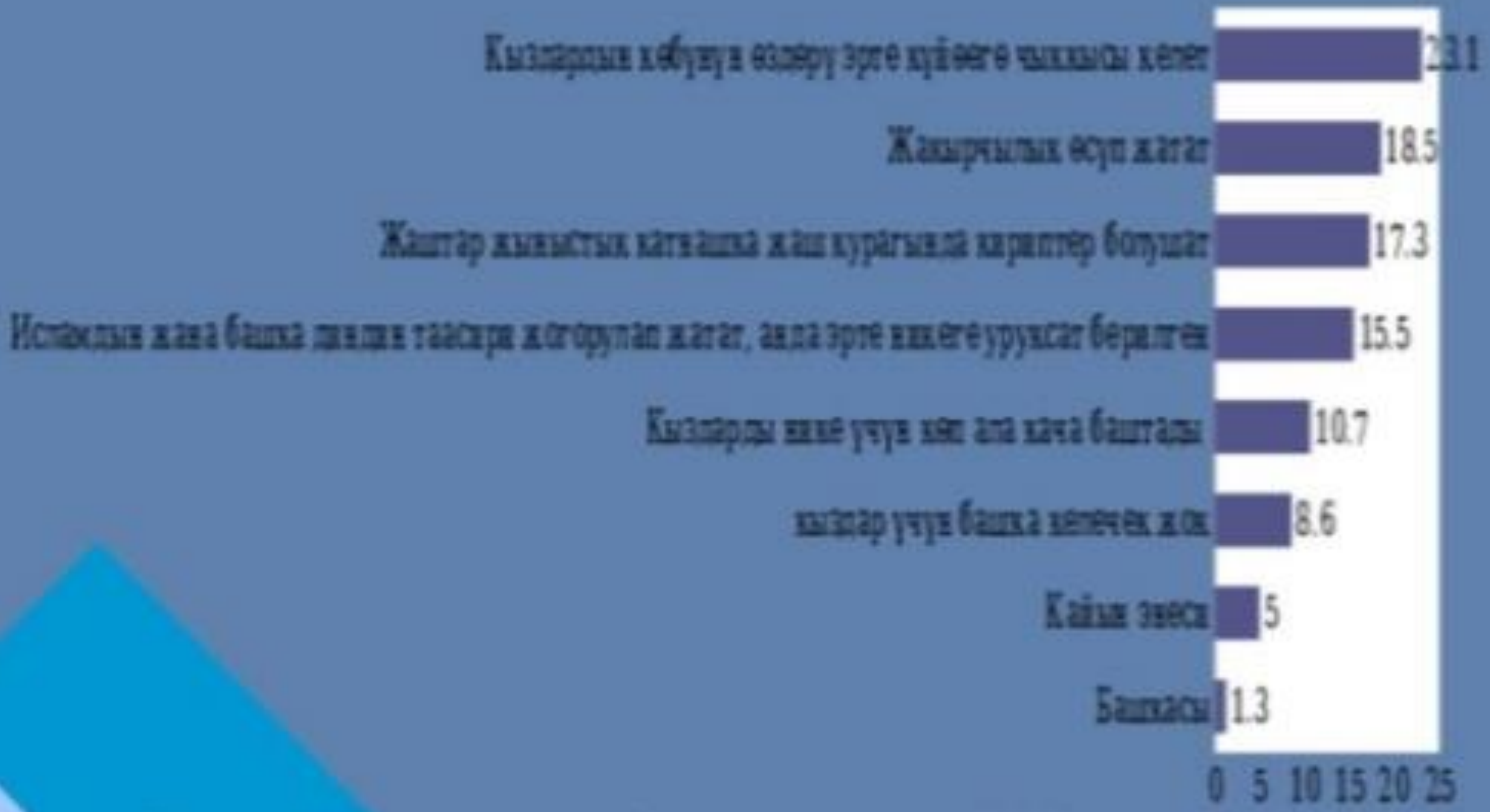

КР УСК изилдөөсү «Гендер коомчулуктун кабыл алуусунда», 2016-ж.

Жашы жете элек кыздарды күйөөгө берген ата-энелерге карата мамлекет чара көрүүгө тийиш, %

: КР УСК изилдөөсү «Гендер коомчулуктун кабыл алуусунда», 2016

18 жашка чейин никеге туруу балдарга эмне алып келет?

- Кыздардын ден соолугуна, өмүрүнө коркунуч
- Алардын балдарынын ден соолугуна, өмүрүнө коркунуч
- Кыздарды билим алуу мүмкүнчүлүгүнөн ажыратат
- Билими жок кыздар жакшы кесипке ээ болушпайт
- Кыздар ар дайым күйөөсүнө жана анын үй-бүлөсүнө көз каранды болот
- Өмүр бою кыздар аз акча табышат, демек өз балдарына билим бере алышпайт жана жакыр карылыкка туш болушат.

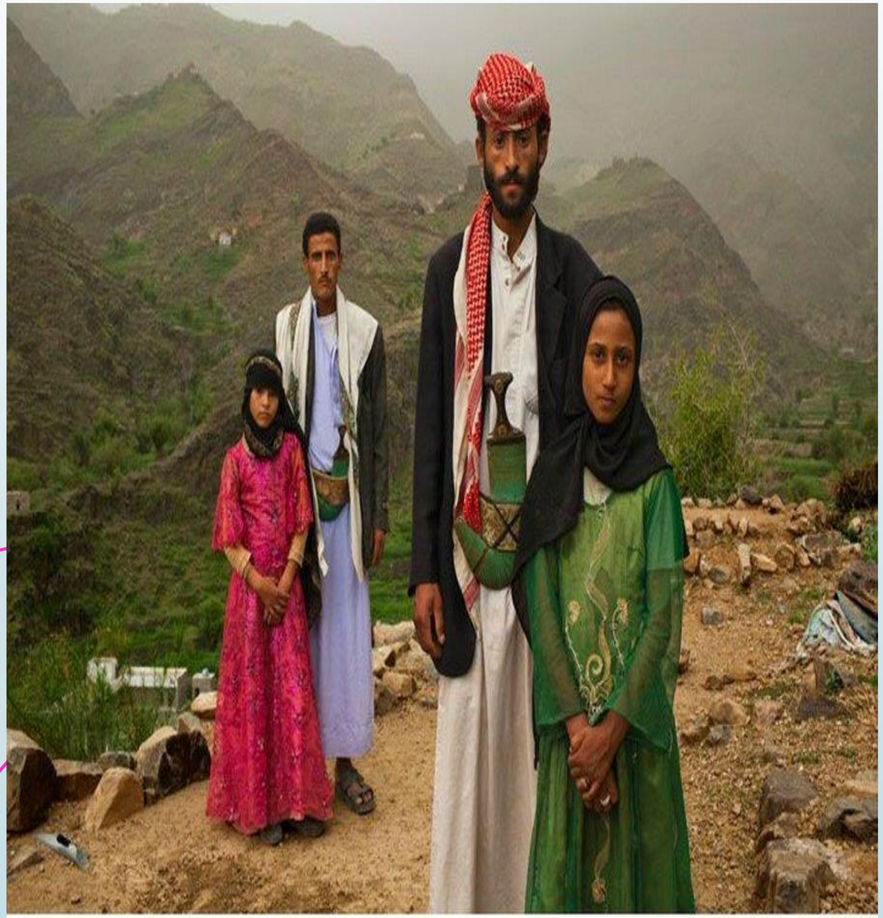

Photograph by Stephanie Sinclair

18 жашка чейинки никеге туруу мамлекетке эмне таасир тийгизет?

- 18 жашка чейинки куракта кыздарда, адатта алсыз балдар төрөлөт-бул болсо, калктын генофондуна терс таасир тийгизет;
- Билимсиз, жакыр үй-бүлөнүн саны көбөйөт;
- Мындай үй-бүлөлөр көп учурда ажырашып кетишет, ошондуктан өлкөдө толук эмес үй-бүлөлөр көбөйөт;
- Толук эмес үй-бүлөлөр мамлекеттин колдоосуна муктаж (жөлөк пулдар, жеңилдиктер), бул мамлекеттин бюджетине таасир тийгизет.

Кыздардын ден соолугун, өмүрүн сактоо үчүн эрте никеге турууну токтотобуз!

Көңүл бурганыңыздарга чоң рахмат!